

VIDURA NEETHI - UDYOGA PARVAM

CHAPTER 40

॥ iti śrīmāhābhāratē udyōgaparvaṇi prajāgaraparvaṇi viduravākyē
chatvāriṁśō’dhyāyah ॥

vidura uvācha ॥

yō’bhyarthitaḥ sadbhirasajjamānaḥ
karōtyartham̄ śaktimahāpayitvā ॥
ksipram yaśastam̄ samupaiti santamalam̄
prasannā hi sukhāya santaḥ ॥ 1॥

mahāntamapyarthamadharmauyuktam̄
yah santyajatyānupākruṣṭa ēva ॥
sukham̄ sa duḥkhānyavamuchya śētē
jīrṇām̄ tvacham̄ sarpa ivāvamuchya ॥ 2॥

anṛtam̄ cha samutkarṣē rājagāmi cha paīsunam ॥
gurōśchālīka nirbandhaḥ samāni brahmahatyayā ॥ 3॥

asūyaika padam̄ mṛtyurativādaḥ śriyō vadhaḥ ॥
aśuśrūṣā tvarā ślāghā vidyāyāḥ śatravastrayah ॥ 4॥

sukhārthinaḥ kutō vidyā nāsti vidyārthinaḥ sukham ॥
sukhārthī vā tyajēdvidyām̄ vidyārthī vā sukham̄ tyajēt ॥ 5॥

nāgnistrpyati kāṣṭhānām̄ nāpagānām̄ mahōdadhiḥ ॥
nāntakah sarvabhūtānām̄ na pumṣām̄ vāmalōchanā ॥ 6॥

āśā dhṛtim̄ hanti samṛddhimantakah
krōdhaḥ śriyam̄ hanti yaśaḥ kadaryatā ॥
apālanam̄ hanti paśūmścha rājann
ēkah kruddhō brāhmaṇō hanti rāṣṭram ॥ 7॥

ajaścha kāṁsyam̄ cha rathaścha nityam̄
madhvākarṣaḥ śakuniḥ śrōtriyaś cha ॥
vṛddhō jñātiravasannō vayasya
ētāni tē santu gṛhē sadaiva ॥ 8॥

ajōkṣā chandanam vīṇā ādarśō madhusarpisī ◻
viṣamaudumbaram śaṅkhaḥ svarṇam nābhiścha rōchanā ◻ 9◻

gṛhē sthāpayitavyāni dhanyāni manurabrvit ◻
dēva brāhmaṇa pūjārthamatithinām cha bhārata ◻ 10◻

idam cha tvāṁ sarvaparam bravīmi
puṇyam padam tāta mahāviśiṣṭam ◻
na jātu kāmānna bhayānna lōbhād
dharmam tyajējjīvitasyāpi hētōḥ ◻ 11◻

nityō dharmaḥ sukhaduhkhē tvanityē
nityō jīvō dhāturasya tvanityah ◻
tyaktvānityam pratitiṣṭhasva nityē
santuṣya tvam tōṣa parō hi lābhaḥ ◻ 12◻

mahābalānpaśya manānubhāvān
praśāsya bhūmim dhanadhānya pūrṇām ◻
rājyāni hitvā vipulāṁścha bhōgān
gatānnarēndrānvaśamantakasya ◻ 13◻

mṛtam putram duḥkhapuṣṭam manusyā
utkṣipya rājansvagrāhānnirharanti ◻
tam muktakēśāḥ karuṇam rudantaś
chitāmadhyē kāṣṭhamiva kṣipanti ◻ 14◻

anyō dhanam prētagatasya bhuṇktē
vayāṁsi chāgniścha śarīradhātūn ◻
dvābhyāmayaṁ saha gachChatyamutra
puṇyēna pāpēna cha vēṣtyamānah ◻ 15◻

utsṛjya vinivartantē jñātayaḥ suhṛdaḥ sutāḥ ◻
agnau prāstam tu puruṣam karmānvēti svayam kṛtam ◻ 16◻

asmāllōkādūrdhvamamuṣya chādhō
mahattamastiṣṭhati hyandhakāram ◻
tadvai mahāmōhanamindriyāṇāṁ
budhyasva mā tvāṁ pralabhēta rājan ◻ 17◻

idam vachaḥ śakṣyasi chēdyathāvan
niśamya sarvam pratipattumēvam ◻
yaśaḥ param prāpsyasi jīvalōkē
bhayaṁ na chāmutra na chēha tē'sti ◻ 18◻

ātmā nadī bhārata puṇyatīrthā
satyōdakā dhṛtikūlā damōrmih ॥
tasyāṁ snātaḥ pūyatē puṇyakarmā
puṇyō hyātmā nityamambhō’mbha ēva ॥ 19॥

kāmakrōdhagrāhavatīṁ pañchēndriya jalāṁ nadīm ॥
kṛtvā dhṛtimayīṁ nāvam janma durgāṇi santara ॥ 20॥

prajñā vṛddham dharmaṛddham svabandhum
vidyā vṛddham vayasā chāpi vṛddham ॥
kāryākāryē pūjayitvā prasādy
yah sampṛchChēnna sa muhyētkadā chit ॥ 21॥

dhṛtyā sísnōdaram rakṣētpāṇipādaṁ cha chakṣuṣā ॥
chakṣuh śrōtrē cha manasā manō vāchaṁ cha karmaṇā ॥ 22॥

nityōdakī nityayajñōpavītī
nityasvādhyāyī patitānna varjī ॥
ṛtam bruvanguravē karma kurvan
na brāhmaṇaśchyavatē brahmalōkāt ॥ 23॥

adhītya vēdānparisaṁstīrya chāgnīn
iṣṭvā yajñaiḥ pālayitvā prajāś cha ॥
gōbrāhmaṇārthē śastrapūtarātmā
hataḥ saṅgrāmē kṣatriyah svargamēti ॥ 24॥

vaiśyō’dhītya brāhmaṇānkuṣṭriyāṁś cha
dhanaiḥ kālē saṁvibhajyāśritāṁś cha ॥
trētā pūtaṁ dhūmamāghrāya puṇyam
prētya svargē dēva sukhāni bhuṇktē ॥ 25॥

brahmakṣatram vaiśya varṇam cha śūdraḥ
kramēṇaitānnyāyataḥ pūjayānah ॥
tuṣṭēṣvēṣvavyathō dagdhapāpas
tyaktvā dēham svargasukhāni bhuṇktē ॥ 26॥

chāturvarṇyasyaiṣa dharmastavōktō
hētum chātra bruvatō mē nibōdha ॥
kṣātrāddharmāddhīyatē pāṇḍuputras
tam tvam rājanrājadharmē niyuṇkṣva ॥ 27॥

dhṛtarāṣṭra uvācha ॥

ēvamētadyathā mām tvamanuśāsatि nityadā ॥
mamāpi cha matih saumya bhavatyēvam yathāttha mām ॥ 28॥

sā tu buddih kṛtāpyēvam pāṇḍavānrapti mē sadā ॥
duryōdhanam samāsādya punarviparivartatē ॥ 29॥

na diṣṭamabhyatikrāntum śakyaṁ martyēna kēna chit ॥
diṣṭamēva kṛtam manyē pauruṣam tu nirarthakam ॥ 30॥

॥ iti śrīmāhābhāratē udyōgaparvanī prajāgaraparvanī viduravākyē
chatvārimśō'dhyāyah ॥ 40॥

iti vidura nīti samāptā ॥

Sri Amritananda Natha Guruvu Garu, Amrita Nilayam, Gowravaram Village & Post, Kavali Mandal, Nellore District, Andhra Pradesh.
Phone Number: +91 9493475515 | www.amritanilayam.org